

Phát huy tính tích cực của phụ nữ Việt Nam trong thúc đẩy nữ quyền thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế

NGUYỄN LINH KHIẾU*

Thúc đẩy quyền của phụ nữ Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế là một vấn đề thu hút sự quan tâm của cả xã hội. Để thúc đẩy nữ quyền thì trước hết phải phát huy được tính tích cực của người phụ nữ. Và, để phát huy tính tích cực của phụ nữ thì điều quan trọng là cần phải xây dựng được những phẩm chất và năng lực mới của người phụ nữ hiện nay đáp ứng được yêu cầu mới của công cuộc đổi mới toàn diện đất nước.

Quyền của phụ nữ và thách thức của thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế

Quyền của phụ nữ hay nữ quyền là một khái niệm vốn quen thuộc. Tuy nhiên, vào giữa thế kỷ trước khi phong trào nữ quyền trở nên mạnh mẽ cùng với sự ra đời của các trường phái lý thuyết nữ quyền thì khái niệm nữ quyền đã mở rộng biên độ cả về nội dung và phương pháp tiếp cận.

Đó là, trước đây người ta thường nhìn nhận quyền của phụ nữ là quyền của con người một cách tổng quát chung chung được soi chiếu

nhìn nhận đối với giới nữ. Tuy nhiên, các lý thuyết nữ quyền không chấp nhận dừng lại ở đó. Với cách tiếp cận giới, quan điểm nữ quyền đã phát giác ra sự thành kiến giới và bất bình đẳng giới được ẩn chứa phía sau các quan hệ xã hội, các mô thức văn hóa truyền thống giữa nam và nữ trong chế độ phụ hệ. Rằng, đối với họ, các quan hệ, các mô hình văn hóa, các kết cấu và vai trò xã hội của mỗi cá nhân đều là sự áp đặt của nam giới đối với phụ nữ.

Tuy nhiên, nhìn một cách tổng quát ta có thể nêu ra vấn đề nữ quyền hay quyền của phụ nữ được bộc lộ một cách

tổng quát là: quyền của phụ nữ trong lĩnh vực lao động, việc làm; quyền của phụ nữ trong hôn nhân và gia đình; và, quyền của phụ nữ tham gia chính trị. Cụ thể hơn, có thể phân quyền của phụ nữ được biểu hiện cụ thể ở một số lĩnh vực của đời sống xã hội: quyền của phụ nữ trong lĩnh vực kinh tế; quyền của phụ nữ trong lĩnh vực văn hóa, xã hội; quyền của phụ nữ trong lĩnh vực chính trị; quyền của phụ nữ trong lĩnh vực an ninh quốc phòng; quyền của phụ nữ trong lĩnh vực hôn nhân và gia đình...

* PGS, TS, Tạp chí Cộng sản

Lao động nữ làm việc tại Công ty TNHH Chính các Việt Nam 1 (thị Vĩnh Phúc)

ẢNH: TRẦN VIỆT - TTXVN

Như vậy, thực chất nữ quyền hay quyền của phụ nữ trong tính phổ quát cũng chính là quyền con người. Dĩ nhiên, trong một môi trường xã hội mà thành kiến giới, bất bình đẳng giới còn mang tính phổ biến và phụ nữ là nhóm chịu thiệt thòi nhất trong đời sống xã hội thì quyền con người được tiếp cận dưới lý thuyết nữ quyền đã soi rọi làm sáng tỏ vấn đề quyền của phụ nữ một cách đặc thù trong quan hệ với quyền con người nói chung.

Trong điều kiện đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa (CNH, HDH) và hội nhập quốc tế (HNQT) ở nước

ta hiện nay vấn đề thực thi quyền của phụ nữ chắc chắn sẽ đứng trước những thách thức mới hết sức gay gắt. Công nghiệp hóa, hiện đại hóa và HNQT sẽ tác động ngày càng sâu rộng đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội.

Thứ nhất, nó sẽ phá vỡ những kết cấu, những mô hình, những quan hệ từ xã hội đến gia đình của xã hội truyền thống Việt Nam và sẽ từng bước tạo lập các quan hệ xã hội mới phù hợp với xã hội công nghiệp và liên thông quốc tế.

Thứ hai, nó gắn liền với kinh tế thị trường do đó các quan hệ thị trường sẽ chi

phối đời sống xã hội, quan hệ xã hội. Những mặt trái, những hệ lụy của kinh tế thị trường sẽ tác động mạnh mẽ đến mọi thành viên của xã hội.

Thứ ba, sản xuất công nghiệp và hiện đại gắn liền với thị trường quốc tế đòi hỏi một nguồn nhân lực chất lượng cao, được đào tạo bài bản, có kỹ năng, kỹ thuật, làm chủ khoa học công nghệ cao để thực hiện quá trình sản xuất.

Thứ tư, công nghiệp hóa, kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế là môi trường tuân theo các quy luật khách quan với tính cạnh tranh cao,

gay gắt đòi hỏi những người tham gia thị trường lao động để tìm kiếm việc làm có thu nhập cao không chỉ có trình độ cao, làm chủ khoa học - công nghệ mà phải có sức khỏe, bản lĩnh và sức sáng tạo cao.

Thứ năm, CNH, HĐH và HNQT cũng là quá trình diễn ra những hoạt động sôi nổi của hoạt động giải trí, du lịch và dịch vụ. Đây là lĩnh vực thu hút nhiều phụ nữ tham gia. Thế nhưng đây cũng lại là lĩnh vực hoạt động gắn liền với nhiều tệ nạn xã hội, nhiều nguy cơ và hậu quả khó lường bởi sự chi phối tối thượng của đồng tiền và các quan hệ phi chính thức khó kiểm soát.

Thứ sáu, CNH, HĐH và HNQT, không chỉ thách thức sự bền vững của các quan hệ hôn nhân và gia đình mà cùng với nó là hôn nhân có yếu tố nước ngoài. Trào lưu kết hôn xuyên biên giới đang ngày càng phổ biến ngay cả với những cô gái ở những vùng nông thôn hẻo lánh qua môi giới. Vấn đề buôn bán phụ nữ và trẻ em cũng xuất hiện.

Những thách thức trên rõ ràng đang đối diện không chỉ với phụ nữ mà là với cả xã hội Việt Nam. Rõ ràng phụ nữ sẽ đứng trước quá nhiều thách thức, rủi ro và nguy cơ hơn trong bối cảnh đầy mạnh CNH, HĐH và HNQT hiện nay. Vấn đề thực thi nữ

quyền trong bối cảnh hiện nay là thế nào và làm thế nào để khai thác được tiềm năng của phụ nữ tạo động lực phát huy tính tích cực của phụ nữ trong thúc đẩy nữ quyền hiện nay?

Phát huy tính tích cực của phụ nữ trong thúc đẩy nữ quyền ở Việt Nam hiện nay

Thực ra, trong lịch sử phong trào phụ nữ Việt Nam vấn đề phát huy tiềm năng, vai trò và tính tích cực của phụ nữ để nâng cao vị thế, quyền lực của người phụ nữ trong xã hội thì thời kỳ nào cũng được đề cập và đã tạo ra những phong trào xã hội sôi nổi và để lại những hiệu quả xã hội tốt đẹp.

Để phát huy tính tích cực của người phụ nữ nhằm chủ động thúc đẩy nữ quyền thì một vấn đề cơ bản là phải xây dựng được những phẩm chất ưu tú của người phụ nữ. Qua đó, xây dựng được khuôn mẫu người phụ nữ của thời đại. Chính qua những khuôn mẫu này mà giáo dục, đào tạo, rèn luyện xây dựng nên chân dung người phụ nữ Việt Nam điển hình đáp ứng yêu cầu của thời đại. Phong trào xây dựng chân dung người phụ nữ điển hình của thời đại, đồng thời cũng tạo ra phong trào phụ nữ trong xã hội và qua đó thúc đẩy tính tích cực của người phụ nữ trong tham gia lãnh đạo, quản lý xã hội

và gia đình. Từ đó góp phần tạo lập quyền của phụ nữ trong đời sống xã hội.

Trong xã hội truyền thống, người phụ nữ thường được nhìn nhận là một nhân vật phụ thuộc, chăm lo công việc nội trợ gia đình. Vì vậy mô hình mà Nho giáo áp đặt cho khuôn mẫu người phụ nữ đó là *Công, dung, ngôn, hạnh*. Xây dựng mô hình *tứ đức* của người phụ nữ là để phục vụ cho quan niệm *tam tông*. Dĩ nhiên, công, dung, ngôn, hạnh là những phẩm chất đạo đức cao quý của người phụ nữ không phải chỉ ở chế độ phong kiến mà là mang tính phổ biến, kể cả xã hội hiện đại.

Trong kháng chiến chống đế quốc Mỹ, cứu nước, chân dung người phụ nữ Việt Nam được thể hiện qua các phẩm chất: *Anh hùng, bất khuất, trung hậu, đảm đang*. Chính với khuôn mẫu điển hình này của người phụ nữ đã phát huy tính tích cực của phụ nữ trong sản xuất và chiến đấu đạt những thành tích cao nhất. Nhiều phụ nữ đã trở thành anh hùng trong một thời đại anh hùng.

Thời kỳ đầu đổi mới, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam đã đưa ra khuôn mẫu mới của người phụ nữ Việt Nam. Đó là: *Giỏi việc nước, đảm việc nhà* cùng với nhiều phong trào phụ nữ thiết thực gắn liền với những cuộc vận

động xây dựng kinh tế gia đình; 5 không, 3 sạch; nuôi con khỏe, dạy con ngoan; gia đình hạnh phúc; giáo dục pháp luật, không vi phạm pháp luật; xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở; xây dựng nông thôn mới... Đại hội phụ nữ Việt Nam lần thứ XI (nhiệm kỳ 2012 - 2017) đã đề ra mục tiêu: *"Xây dựng người phụ nữ Việt Nam yêu nước, có sức khỏe, tri thức, kỹ năng nghề nghiệp; năng động, sáng tạo; có lối sống văn hóa và lòng nhân hậu"*. Đại hội phụ nữ Việt Nam lần thứ XII (nhiệm kỳ 2017 - 2022) với mục tiêu: *"Đoàn kết - Đối mới - Bình đẳng - Hội nhập" với phương châm: Lấy hạnh phúc và lợi ích của phụ nữ làm mục tiêu.*

Đặc biệt, trong giai đoạn hiện nay, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam đã đúc rút nêu ra bốn phẩm chất đạo đức cao quý của người phụ nữ Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HDH và HNQT. Đó là: Tự tin, tự trọng, trung hậu, đảm đang. Về những phẩm chất này, đã có nhiều tác giả làm sáng tỏ nội dung cơ bản về mặt khái niệm.

Tự tin nghĩa là tin vào bản thân mình, vượt lên hoàn cảnh, vượt lên định kiến giới, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm. *Tự tin* là luôn phấn đấu vươn lên, học hỏi và cầu thị; không ngừng nâng cao trình độ chuyên

môn, nghiệp vụ của mình. Luôn tin tưởng vào công việc, vào sự thành công của mình. Tin vào cá nhân mình và tin vào cộng sự. Phẩm chất *tự tin* chính là điểm đột phá dẫn tới thành công của người phụ nữ hiện đại.

Tự trọng nghĩa là tự ý thức về giá trị của mình. *Tự tôn* trọng mình và tôn trọng người khác. *Coi trọng* danh dự bản thân. *Tự trọng* nghĩa là sống đúng giá trị của mình. Sống trung thực, liêm chính không bị tha hóa bởi quyền lực và đồng tiền; không bị sa ngã bởi bất cứ sự lôi kéo, lung lạc nào; không bị khuất phục. Người *tự trọng* là người vững vàng trong mọi hoàn cảnh, luôn đề cao phẩm giá cá nhân, giá trị cộng đồng. Là người có bản lĩnh, chính kiến, kiên định, luôn phấn đấu vươn lên hoàn thiện bản lĩnh và phẩm giá đạo đức.

Trung hậu là phẩm chất truyền thống của người phụ nữ Việt Nam. Đó là tình cảm vị tha, nhân nghĩa, sống thủy chung, có trước có sau, luôn giữ chữ tín. *Trung hậu* được hiểu là thành thật, thẳng thắn, nhân ái, tình thương và trách nhiệm. Ở nghĩa rộng, *trung hậu* còn là sự trung thành với Tổ quốc, với nhân dân. Trân trọng những giá trị văn hóa của dân tộc, bảo vệ những thành quả của cách mạng, luôn đề cao đạo lý tôn sư trọng đạo, uống nước nhớ

nguồn, vì mọi người, dám hy sinh vì nghĩa lớn.

Đảm đang là phẩm chất đạo đức truyền thống của phụ nữ Việt Nam được hun đúc và dựng xây qua hàng ngàn năm lịch sử. Phẩm chất này thể hiện một cách toàn vẹn nhất thiên chức làm con, làm vợ, làm mẹ của người phụ nữ Việt Nam trong gia đình; đồng thời, thể hiện người phụ nữ tháo vát quán xuyến, thực thi công việc của cộng đồng và xã hội. *Đảm đang* cũng có nghĩa người phụ nữ giỏi thực hiện các vai trò kép của mình.

Bốn phẩm chất đạo đức nêu trên chính là những giá trị căn bản xây dựng nên phẩm giá người phụ nữ Việt Nam mới giúp họ chủ động, tích cực tham gia một cách tích cực với những lợi thế của mình vào quá trình đẩy mạnh CNH, HDH và HNQT hiện nay. Tuy nhiên, trong bối cảnh xã hội mới, những phẩm chất đạo đức này mới chỉ là những điều kiện cần cho sự thành công. Để thành công còn phải có những điều kiện khác không kém phần quan trọng đó là những phẩm chất và năng lực cá nhân.

Trong bối cảnh hiện nay, để phát huy tính tích cực của phụ nữ nhằm thúc đẩy nữ quyền trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HDH và HNQT, người phụ nữ Việt Nam hiện nay cần có thêm một số phẩm

chất, năng lực mới, như *năng động, sáng tạo, khoa học, chuyên nghiệp*.

Năng động đó là sự chủ động tích cực, bao quát tổng thể, nắm chắc cụ thể, luôn vững vàng làm chủ tình hình. Có bản lĩnh cao làm chủ mọi tình huống, kiểm soát được mọi phát sinh. Dự báo được xu hướng vận động và phát triển của sự vật, hiện tượng. Thích ứng nhanh với những biến đổi của tình hình. Ứng phó kịp thời với sự cố xảy ra. *Năng động* chính là sự nhanh nhạy, sắc bén, chủ động, thay đổi kịp thời và đạt hiệu quả cao. Phụ nữ Việt Nam vốn nhạy bén, tinh tế, vì vậy xây dựng phẩm chất năng động sẽ là thế mạnh, tạo nên sức mạnh mới, lợi thế mới của người phụ nữ.

Sáng tạo luôn là bạn đồng hành của mọi thành công nhất là trong điều kiện đầy mạnh CNH, HĐH và HNQT. Sáng tạo là phẩm chất quan trọng nhất của khởi nghiệp và cũng là ưu thế của thế hệ trẻ. Sáng tạo luôn gắn liền với cái mới, vì vậy trong một thời đại mới nếu người phụ nữ Việt Nam không có phẩm chất sáng tạo thì rất khó thành công trong không chỉ công việc xã hội mà cả trong gia đình.

Khoa học là phẩm chất người phụ nữ Việt Nam cần có được trong thời kỳ đầy

mạnh CNH, HĐH và HNQT đó là giàu tri thức khoa học, làm chủ công nghệ; có trình độ học vấn cao; nắm vững chuyên môn, nghiệp vụ; tinh thông kỹ thuật; có trình độ lý luận chính trị; có kiến thức quản trị doanh nghiệp và tổ chức quản lý... Đồng thời, là người lãnh đạo, tổ chức và thực hiện công việc một cách khoa học. Làm việc, xử lý công việc, thực thi công vụ theo phương pháp khoa học. Đó là triển khai công việc có kế hoạch, theo kế hoạch, đúng lộ trình, bài bản nghiêm ngặt, toàn diện, không tùy tiện, không phiến diện.

Chuyên nghiệp là phẩm chất đòi hỏi vừa hết sức cấp bách, vừa thực sự bắt buộc đối với con người Việt Nam nói chung, phụ nữ nói riêng trong bối cảnh hiện nay. Đó là vì, nhìn chung mọi người Việt Nam đều mới bước ra từ xã hội nông thôn truyền thống. Vì vậy, căn tính của người tiểu nông với những biểu hiện duy tình, tùy tiện, ngẫu hứng, né tránh, không dám chịu trách nhiệm... còn để lại dấu vết khá sâu nặng trong tâm thức mỗi con người. Điều này, rõ ràng không phù hợp với xã hội công nghiệp, hiện đại và kinh tế thị trường.

Trong xã hội công nghiệp, tính chuyên nghiệp nghề nghiệp không chỉ đòi hỏi mỗi

người phải có trình độ chuyên môn cao, tinh thông chuyên môn, nghiệp vụ, có kỹ năng sống, kỹ năng xử lý công việc, nhất là phải giải quyết công việc đúng chuyên môn, nghiệp vụ. Tính chuyên nghiệp còn thể hiện ở tác phong công nghiệp, phong cách hiện đại.

Như vậy, cùng với những phẩm chất đạo đức tự tin, tự trọng, nhân hậu, đảm đang để người phụ nữ Việt Nam đủ phẩm chất, năng lực đáp ứng yêu cầu của thời kỳ đầy mạnh CNH, HĐH và HNQT, đồng thời phát huy được tính tích cực của mình trong thúc đẩy nữ quyền hiện nay, tất nhiên cần bổ sung thêm nhiều phẩm chất nữa mà vốn sẵn có trong tiềm năng của người phụ nữ Việt Nam. Ở đây, chúng tôi chỉ đề xuất thêm bốn phẩm chất, năng lực: năng động, sáng tạo, khoa học, chuyên nghiệp. Với bốn phẩm chất, năng lực quan trọng này kết hợp cùng với bốn phẩm chất đạo đức: tự tin, tự trọng, trung hậu, đảm đang sẽ góp phần tạo lập nên phẩm chất toàn diện của người phụ nữ Việt Nam hiện đại. Với những phẩm chất, năng lực này, chắc chắn phụ nữ Việt Nam sẽ phát huy mạnh mẽ nữ quyền và vì thế sẽ có nhiều cơ hội thành công hơn nữa trong thời kỳ đầy mạnh CNH, HĐH và HNQT hiện nay ■

mô, công suất một số ngành, sản phẩm, như nhiệt điện, luyện thép cho phù hợp với quy hoạch và thực tiễn phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

Tạo điều kiện để các nhà đầu tư đẩy nhanh tiến độ, đưa các dự án đã triển khai sớm đi vào hoạt động hiệu quả. Tập trung tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc để triển khai đúng tiến độ các dự án đã cam kết như các bến cảng Vũng Áng (bến số 3, 4, 5, 6); Dự án hạ tầng khu công nghiệp Phú Vinh; Khu nhà ở cho nhân viên FHS; Khu công nghiệp Việt - Đức Hà Tĩnh... Sớm hoàn thành các thủ tục để khởi công xây dựng nhà máy Nhiệt điện Vũng Áng 2, công suất 1.200 MW, tổng mức đầu tư 2,187 tỷ USD, do liên doanh Tập đoàn Mitsubishi (Nhật bản) và Công ty Oneenergy Asia (Hong Kông) làm chủ đầu tư, theo hình thức BOT.

Tiếp tục đẩy mạnh công tác xúc tiến đầu tư, thu hút các nhà đầu tư chiến lược, ưu tiên các ngành công nghệ cao, phù hợp định hướng phát triển của KKT. Bảo đảm nhất quán nguyên tắc phát triển kinh tế gắn chặt với bảo vệ môi trường.

Thứ hai, tập trung khắc phục hậu quả sự cố môi trường biển và Bão số 10. Triển khai thực hiện đồng bộ các giải pháp để tiếp tục ổn định đời sống nhân dân, khôi phục, phát triển sản xuất

theo Quyết định số 12/QĐ-TTg, ngày 6-1-2017, của Thủ tướng Chính phủ. Đối với Dự án Formosa, tiếp tục phối hợp với Bộ Tài nguyên và Môi trường tăng cường công tác kiểm tra, kiểm soát chặt chẽ quá trình vận hành của Lò cao số 1; đồng thời tạo điều kiện thuận lợi để Công ty TNHH Hưng Nghiệp Formosa tiếp tục hoàn thành việc khắc phục các lỗi vi phạm, đẩy nhanh tiến độ các hạng mục đầu tư, đưa Lò cao số 2 đi vào vận hành thử theo kế hoạch. Quan điểm nhất quán là không bảo đảm an toàn sẽ không vận hành.

Thứ ba, chỉ đạo cấp ủy, chính quyền thị xã Kỳ Anh, phối hợp chặt chẽ với Ban Quản lý Khu kinh tế và các ngành chức năng liên quan tập trung giải quyết dứt điểm những vụ việc tồn đọng kéo dài; làm tốt công tác bồi thường, giải phóng mặt bằng; tạo môi trường, điều kiện thuận lợi để các nhà đầu tư đẩy nhanh tiến độ thực hiện các dự án và thu hút các dự án mới. Đồng thời tiếp tục triển khai Đề án xã hội hóa huy động nguồn lực xây dựng thị xã Kỳ Anh đạt đô thị loại III trước năm 2020.

Thứ tư, để bảo đảm phát triển bền vững, thực sự đóng vai trò động lực phát triển của tỉnh thì KKT Vũng Áng nói riêng, thị xã Kỳ Anh nói chung phải ổn định, bảo đảm an ninh, an toàn tuyệt đối.

Do đó, rút kinh nghiệm trong giải quyết các vụ việc liên quan đến sự cố môi trường biển vừa qua phải hết sức chú ý gắn chặt thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế, thu hút đầu tư tại KKT và thị xã Kỳ Anh với xây dựng hệ thống chính trị các cấp, nhất là ở cơ sở, đủ sức giải quyết những vấn đề phát sinh. Tiếp tục quán triệt, thực hiện nghiêm túc các chủ trương, nghị quyết của Trung ương và Nghị quyết số 02-NQ/TU của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh khóa XVIII về nâng cao chất lượng, hiệu quả xây dựng và thực hiện Quy chế Dân chủ ở cơ sở; làm tốt công tác dân vận, công tác tôn giáo; củng cố, tăng cường đoàn kết, thống nhất trong nhân dân, tạo nền tảng để xây dựng hệ thống chính trị cơ sở vững mạnh. Tăng cường công tác tuyên truyền, bảo đảm mọi chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, của tỉnh phải đến tận mọi người dân. Thường xuyên đề cao cảnh giác, nâng cao nhận thức cho nhân dân về các âm mưu, hoạt động chống phá của các thế lực thù địch, các phần tử cơ hội chính trị, cực đoan; kiên quyết xử lý nghiêm các hành vi lợi dụng sự cố môi trường biển để lôi kéo, chia rẽ đoàn kết nội bộ trong nhân dân, kích động, chống phá Đảng, Nhà nước, làm mất ổn định an ninh - xã hội ■